

Stratégia mesta Trnava ↓

Úvod

Stratégia pre kultúru a kreatívny priemysel mesta Trnava do roku 2030 je historicky prvým strategickým dokumentom prijatým v oblasti kultúry na úrovni Mesta Trnava. Impulzom k jej vypracovaniu bola v prvom rade potreba po rokoch experimentálneho programovania (vytvárania kultúrnej ponuky intuitívne na základe aktuálnych potrieb občanov, možností mestského úradu a Mestom Trnava zriadených organizácií) pristúpiť k systematickejšiemu a dlhodobejšiemu plánovaniu v oblasti kultúry.

Toto uvažovanie dozrelo v čase kandidatúry Trnavy na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026, ktorého prvé kolo vyvrcholilo začiatkom roka 2021. Mesto Trnava v spolupráci s Trnavským samosprávnym krajom a jeho inštitúciami, ako aj s nezávislými odborníkmi v oblasti kultúry a medzinárodnými konzultantmi vypracovalo ambiciózny projekt, ktorý do centra pozornosti situoval tému TICHÁ (Silence) ako najaktuálnejšej potreby súčasného človeka. Kandidačný projekt nepostúpil do druhého kola v súťaži o titul, stal sa však cenným podkladom pre pokračovanie v stra-

tegickom uvažovaní o rozvoji kultúry v meste. Krátko po ukončení práce na kandidatúre mesto pristúpilo k založeniu Mestského kultúrneho strediska Zaži v Trnave, do ktorého portfólia koncentrovalo všetok svoj výkon v oblasti kultúry, vrátane aktivít a podujatí realizovaných dovtedy mestským úradom.

Vďaka kandidatúre na EHMK sa nielen sformovala silná pracovná skupina, ktorá sa do veľkej miery podieľala i na vypracovaní tejto stratégie, ale najmä sa akumuloval, zanalyzoval a pomenoval potenciál kultúry a kreatívneho priemyslu ako odvetví, ktoré sa môžu výrazne podieľať na rozvoji mesta Trnava. Je však potrebné uchopiť ich ako prierezovú tému, ktorá zasahuje do ďalších strategických oblastí — a to sociálnej, vzdelávacej, ekonomickej, infraštruktúrnej a v neposlednom rade do oblasti rozvoja sociálneho kapitálu mesta zvýšením občianskej angažovanosti a budovaním vzťahu občanov k ich mestu.

Stratégia je koncipovaná ako strednodobý dokument, ktorý je priebežne aktualizovaný, odpočtovaný a jeho výkon sa realizuje prostredníctvom implementačného plánu.

Zameranie stratégie

Stratégia pre kultúru a kreatívny priemysel mesta Trnava do roku 2030 stojí na dvoch pilieroch. Prvým je komunitný kultúrny rozvoj a druhým systematická podpora kultúrnych organizácií, umelcov a aktérov kreatívneho priemyslu na území mesta. Aj na umelcov a ďalších ľudí pôsobiacich a pracujúcich v kultúre sa však pre potreby tejto stratégie môžeme pozeráť ako na komunitu so špecifickými potrebami.

Naším hlavným cieľom je tak vytvoriť správne podmienky na to, aby sa rôzne komunity a jednotlivci v nich mohli kreatívne prejavovať a mali dostatočný priestor na svoj rozvoj. Chceme poskytnúť rovnaké príležitosti a pomôcť komunitám naplniť kultúrne a sociálne potreby všetkých občanov mesta bez ohľadu na ich sociálne a ekonomické postavenie, etnický pôvod, zdravotné znevýhodnenie, pohlavie a ich vlastné estetické preferencie. Pracujeme teda so širokou definíciou kultúry, ale nehovoríme, že všetko má rovnakú kvalitu. Podporovať chceme aj kvalitné umenie, ale nechceme stavať umeleckú výnimočnosť a vysoké umenie do protikladu s populárnou kultúrou, neprofesionálnym umením, komunitným životom a participáciou.

Kultúrnym organizáciám chceme pomôcť lepšie reagovať na zmeny, ktoré prináša digitalizácia, rastúce nároky na environmentálnu udržateľnosť, ale i súčasné ekonomické problémy. Podporíme aktivity a investície, ktoré umožnia väčšiu dostupnosť kultúry znevýhodneným skupinám divákov a väčšiu zaangažovanosť všetkých obyvateľov Trnavy.

Na nasledujúcich stranách stratégie nehovoríme explicitne o témach inklúzie a rozvoja publika, ale presne to by malo byť v stredno a dlhodobom horizonte výsledkom tejto stratégie. Validáciu nášho prístupu sme našli v zahraničí, v krajinách ako Veľká Británia,

Španielsko a Taliansko, kde sa princípy kultúrnej demokracie v posledných rokoch uplatňujú a viedli nielen k nárastu návštevnosti kultúrnych a umeleckých programov, ale mali pozitívny dopad aj na celkovú sociálnu a vzdelanostnú situáciu v konkrétnych lokalitách.

Nepreberáme však slepo zahraničné vzory. Táto stratégia je o hľadaní vlastnej cesty pre Trnavu, takže súčasťou jej implementácie bude aj experimentovanie a overovanie načrtnutých modelov, ale aj mapovanie potrieb komunít a ďalšie participatívne procesy s verejnosťou aj s ohľadom na iné aktivity mesta v oblasti modernizácie verejného priestoru, rozvoja príležitostí na trávenie voľného času a zmierňovania dopadov klimatických zmien.

Vízia

Trnava je mestom, kde kultúra spája, inšpiruje a rozvíja všetky komunity. Je to miesto, ktoré ponúka rozmanité príležitosti na tvorbu aj zážitky, kde si každý nájde priestor na seba-realizáciu a prístup ku kultúre bez sociálnych a ekonomických bariér. Trnava je mestom, ktoré podporuje rozmanitosť a kvalitu — od špičkového umenia po komunitné aktivity — s dôrazom na inklúziu, udržateľnosť a vy-

užívanie digitálnych inovácií. Kreatívne prostredie prispieva k sociálnej súdržnosti, vzdelanosti a zlepšovaniu kvality života všetkých obyvateľov, čím sa Trnava stala vzorom modernej kultúrnej demokracie.

→ Ciele

Zvýšiť dostupnosť kultúrnych a komunitných aktivít, zlepšiť podmienky pre tvorbu kultúry a umenia, podporiť spoluprácu lokálnych aktérov, zvýšiť odolnosť a dlhodobú udržateľnosť kultúrneho a kreatívneho sektora, zaviesť zber a prácu s dátami.

→ Východiská

QWWStratégiu zameriavame na vnútorný rozvoj kultúry a kreatívneho priemyslu v Trnave, nezaobráame sa v nej otázkami budovania značky mesta a kultúrnemu turizmu. Veríme totiž, že vzhľadom na súťaž o titul EHMK 2026 a rastúce kultúrne ambície viacerých ďalších miest, ktoré sa každoročne zapájajú do programu Mesto kultúry od Fondu na podporu umenia, ako i konkurenciu blízkej Bratislavy, je tento priestor na nasledujúce obdobie pomerne presýtený. Dôležitým aspektom je aj ekonomická situácia mesta. Trnava je srdcom relatívne bohatého priemyselného regiónu,

ktorý už dnes láka do mesta a jeho blízkeho okolia tisíce domácich aj zahraničných pracovníkov. Chýbajú nám však pracovné miesta pre vysokoškolsky vzdelaných ľudí a nástroje výraznejšieho udržania mladých v Trnave. Kultúrny a kreatívny priemysel by mohol byť prinajmenšom čiastočnou odpoveďou na tieto výzvy. V neposlednom rade je tu aj potreba systematického rozvoja publika ako reakcia na rastúcu ponuku kultúrnych aktivít a rozvoja kultúrnej infraštruktúry, ako i snaha o jeho sociálnu stratifikáciu.

Zhodnotenie aktuálnej situácie

Mesto Trnava je sídlom trnavského okresu a Trnavského samosprávneho kraja. Podľa dát ku koncu roka 2023 má v meste prihlásený trvalý pobyt 62 507 osôb, pričom tento počet dlhodobo klesá, i keď práve v roku 2023 počet ľudí s trvalým pobytom po prvýkrát stúpol. Zároveň však ďalších skoro 15 000 ľudí má v meste tzv. obvyklý pobyt (zdroj: Komentár Inštitútu finančnej politiky z apríla 2019).

V roku 2020 kandidovala Trnava na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026. Napriek tomu, že mesto v kandidatúre neuspelo, získalo cenné podklady pre strategické uvažovanie v kultúre a vytvorilo niekoľko projektov, ktoré sa čiastočne alebo úplne budú realizovať napriek tomu, že mesto v kandidatúre nepokračuje. Jedným z praktických dôsledkov kandidatúry na EHMK je aj zriadenie novej príspevkovej organizácie – Mestského kultúrneho strediska Zaži v Trnave, ktoré má od polovice roka 2021 na starosti praktický výkon kultúrnej politiky mesta.

Mesto Trnava nezriaďuje okrem MsKS Zaži v Trnave žiadnu kultúrnu inštitúciu. Na jeho území však pôsobí a na kultúre mesta sa výrazne podieľa päť kultúrnych inštitúcií zriaďovaných Trnavským samosprávnym krajom – Divadlo Jána Palárika v Trnave, Galéria Jána Koniarika v Trnave, Knížnica Juraja Fándlyho v Trnave, Trnavské osvetové stredisko, Západoslovenské múzeum v Trnave, ako aj výrazná nezávislá kultúrna destinácia Nádvorie – priestor súčasnej kultúry s kultúrnym centrom Malý Berlín. Pôsobia tu tiež ďalšie subjekty nezávislej kultúry a významná je i kultúrna aktivita cirkevných komunít.

Mesto Trnava zriaďuje dve ZUŠ a na území mesta pôsobí ešte šesť súkromných ZUŠ a Súkromné tanečné konzervatórium Dušana Nebylu. Kapacity mestských základných umeleckých škôl dlhodobo nepokrývajú do-

pyt zo strany žiakov (napríklad na ZUŠ M.Schneidera-Trnavského bolo v roku 2023 prijatých 55 % z prihlásených záujemcov, zdroj: Mestský úrad). Saturujú ho tak práve aj súkromné školy.

Mesto realizuje výkon kultúrnej politiky viacerými spôsobmi. Do polovice roka 2021 zriaďovalo príspevkovú organizáciu Správa kultúrnych a športových zariadení mesta Trnava (ďalej len ako „SKaSZ“), ktorá vykonávala hlavnú časť kultúrnej politiky mesta (v súčasnosti kultúrnu časť jej agendy prevzalo MsKS Zaži v Trnave). Zároveň mesto samotné je aj organizátorom kultúrnych podujatí a má tiež zavedenú dotačnú schému. Bežné výdavky mesta na kultúru sú v priemere vo výške 1,25 mil. EUR, čo predstavuje v priemere 1,8 % mestského rozpočtu.

Pred vznikom Zaži v Trnave bol organizátorom a podporovateľom kultúrnych podujatí aj samotný Mestský úrad Trnava. Išlo o približne desať podujatí, na ktoré mesto vyčlenilo ročne v priemere viac ako 60 tis. EUR.

Mesto ročne vynaloží na kultúrne dotácie v priemere viac ako 82 tis. EUR, čo je v priemere približne 0,8 % zo svojho celkového rozpočtu (pri tejto hodnote nebol braný do úvahy pandemický rok 2020). Za posledných 6 rokov bolo podporených približne 70 % podaných projektov, čo je pomerne vysoké percento a svedčí o stabilnej žiadateľskej základni. Jednou z hlavných výziev predkladanej stratégie bude teda prepracovanie dotačného programu tak, aby mal nielen vyššiu finančnú alokáciu, ale bol relevantný pre väčšie množstvo kultúrnych aktérov.

Okrem činnosti, ktorú vyvíja mesto Trnava, sú nemalé verejné zdroje do kultúry investované aj prostredníctvom Trnavského samosprávneho kraja. TTSK je zriaďovateľom piatich krajských kultúrnych inštitúcií, ktoré sídlia a pôsobia na území Trnavy. Tieto inštitúcie vyvíja-

jú celoročnú kultúrnu činnosť, ktorá sa výrazne podieľa na kultúrnom živote mesta. Prevádzka týchto inštitúcií stojí TTSK v priemere 4 425 471 EUR ročne (iba bežné výdavky – počítané ako priemer za roky 2022 až 2024). Pokiaľ porovnáme tieto náklady s výdavkami mesta Trnava v oblasti kultúry, je zjavné, že TTSK hrá v prevádzke kultúry mesta dôležitú úlohu.

Výrazným hráčom na poli trnavskej nezávislej kultúry je kultúrne centrum Malý Berlín, ktoré ponúka Trnavčanom viac ako 300 kultúrnych a vzdelávacích podujatí ročne. Malý Berlín je stabilne dotovaný z grantových zdrojov mesta aj kraja, pričom obe samosprávy ho v posledných troch rokoch podporili priemernou sumou 25 000 EUR. Celkový rozpočet Malého Berlína doteraz medziročne stúpala a v roku 2023 predstavoval sumu takmer 500 000 EUR vrátane medzinárodných projektov, ktorých súčasťou sú aj transfery zahraničným partnerom.

Zaži v Trnave

Od roku 1994 do polovice roka 2021 bolo mesto Trnava zriaďovateľom príspevkovej organizácie Správa kultúrnych a športových zariadení (SKaŠZ), ktorá mala podľa zriaďovacej listiny zverený do správy majetok slúžiaci na kultúrne a športové účely, pričom z toho majetok určený na kultúrne účely mal celkovú hodnotu približne 7,5 milióna EUR (dáta z mája 2020 podľa aktualizovanej zriaďovacej listiny). Obsahovú náplň kultúrnej politiky mesta vykonával Úsek kultúry Odbor vzdelávania, športu a kultúry, ktorý prešiel premenovaním a zmenou pracovnej agendy a jeho kompetencie v oblasti kultúry prešli od 1. januára 2013 na SKaŠZ. Momentálne je výkon kultúrnej politiky mesta vrátane manažmentu kultúrnej infraštruktúry v kompetencii novej príspevkovej organizácie MsKS Zaži v Trnave.

Mestské kultúrne stredisko Zaži v Trnave organizuje mestské kultúrne podujatia, vytvára spolupráce a podmienky pre rozvoj kultúry a osvetovej činnosti. Zabezpečuje organizačne, personálne a materiálno-činnosť kultúrnych zariadení mesta a poskytuje služby pri správe zverného majetku. Je zodpovedné za program Kina Hviezda, podporuje záujmovo-umeleckú činnosť okrem iného aj v objektoch, ktoré spravuje: Kino Hviezda, Prírodné kino Halenárska (mestský amfiteáter), Kultúrny dom Modranka, Kultúrny dom Kopánka, Mestská veža, Baštové veže a mestské hradby (mestské opevnenie), Amfiteáter Kamenný mlyn, Kostnica pri Bazilike sv. Mikuláša. Rozpočet SKaŠZ (od roku 2021 rozpočet Zaži v Trnave, tento rok však nie je predmetom sledovania) bol štruktúrovaný ako programový rozpočet. V priebehu posledných 6 rokov kontinuálne

stúpa, pričom v posledných troch rokoch sa v programe KULTÚRA pohybuje okolo sumy 750 tis. EUR ročne.

Popri zabezpečení prevádzky a údržby kultúrnych objektov vytvorila SKaŠZ (dnes Zaži v Trnave) v priebehu rokov stabilné portfólio vlastných kultúrnych podujatí. Kým v roku 2015 ich bolo 15, v súčasnosti ich je viac ako 30 a tvoria mestskú kultúrnu programovú líniu a podieľajú sa na identite Trnavy. Na polovicu z nich mesto vyberá vstupné. Portfólio aktivít sa priebežne rozširuje (spomeňme napríklad zážitkové hry Mocný opasok či Škriatkovo kúzlo, alebo koprodukčné podujatie Pocta slobode). Pred pandemickým rokom 2020 sa ťažisko organizácie kultúrnych podujatí výraznejšie presunulo z mestského úradu na SKaŠZ. Na organizáciu týchto dnes viac než 30 podujatí (z ktorých väčšina sú viacdnové) bolo vyčlenených v posledných troch rokoch v priemere 228 tisíc EUR z rozpočtu SKaŠZ. MsKS Zaži v Trnave toto portfólio prebralo, sprecizovalo a vytvorilo i nové formáty. Ak sa pozrieme na prostriedky, ktoré mesto vynakladá prostredníctvom grantovej schémy a porovnáme ju s rozpočtom SKaŠZ a mestského úradu na organizáciu kultúrnych podujatí, zistíme, že mesto dotuje podujatia iných organizátorov približne tretinovou sumou oproti tej, ktorú vynakladá na organizáciu vlastných podujatí.

Zaži v Trnave sa profiluje ako moderné mestské kultúrne stredisko so súčasným profilom a dynamickým kolektívom a je neoddeliteľnou súčasťou uvažovania o kultúrnom napredovaní Trnavy.

Rok	Rozpčet spolu	Kapitálové výdavky	Bežné výdavky	Z toho: kultúrne podujatia	Poznámka
2021	884 267	42 888	841 379	290 354	1.5.2021 – vznik organizácie
2022	1 677 050	269 981	1 407 069	542 004	
2023	1 842 255	365 641	1 496 614	510 110	

→ Hudobné podujatia:

Proma frajdej, Koncerty klasickej hudby (najmä Trnavská hudobná jar), Rozlúčka s letom, Country deň, Trnavský jazzyk, ZOOM+, Operné hviezdy, Adventné koncerty, Večer u Schneiderovcov, Otvorenie kultúrneho leta a Pocta slobode; Multižánrové a pouličné podujatia: Street Art Gallery, Galéria ulice, Kultúrne leto, Medzinárodný deň detí, Leto na Korze, Kino pod hviezdami a Pouličný happening #TRNAVA. Podujatia zamerané na ľudové tradície: Zvykoslovia a Trnavská brána; Divadelné podujatia: Radničné hry a Divadelné inšpiratívne vystúpenia. Kultúrny program podujatí Májový kvet, Tradičný trnavský jarmok, Advent v Trnave a podujatia Mocný opasok a Škriatkovo kúzlo.

Kultúrne dedičstvo, pamiatky a verejný priestor

Trnava je typickým zakladaným mestským priestorom s pravidelným stredovekým urbanizmom, ktorého centrálna mestská zóna je zároveň mestskou pamiatkovou rezerváciou. V nej sa plynule prelína architektúra jednotlivých historických slohov, počnúc románskou architektúrou 13. storočia, až po súčasnú architektúru 21. storočia, vďaka čomu má rozmanitý, no prevažne historický charakter. Vzhľadom na fakt, že bola v minulosti sídlom Ostrihomského arcibiskupa (1543 – 1820) a historickej Trnavskej univerzity (1635 – 1777), výraznú vizuálnu vrstvu tvorí barokové umenie a architektúra, ktoré sú vo verejnom priestore mesta prevládajúce.

Hmotné/nehnutelné kultúrne dedičstvo pamiatkového fondu Trnavy je tak zastúpené množstvom kultúrnych pamiatok vo vlastníctve miestnej a regionálnej samosprávy, cirkví a súkromných vlastníkov. Stavebno-technický stav pamiatok je rôzny a závisí od mnohých faktorov, nevynímajúc využiteľnosť jednotlivých pamiatok a finančné možnosti vlastníka. Pozitívnym trendom je stúpajúca využiteľnosť dotačných systémov a čerpania finančných prostriedkov z EŠIF, či aktuálne aj Plánu obnovy a odolnosti.

Zbierkový fond hmotného kultúrneho dedičstva je takmer výlučne obsiahnutý v zbierkach krajských kultúrnych inštitúcií – Západoslovenského múzea v Trnave a Galérie Jána Koniarka v Trnave. Ako problematickú však vnímame, najmä v prí-

pade múzea, málo atraktívnu prezentáciu. Na území mesta sa nachádzajú aj tri významné archívy spravujúce archívne kultúrne dedičstvo významom a rozsahom archíválií presahujúce mestský rozmer – Štátny archív v Trnave, Archív Trnavskej arcidiecézy a Vojenský archív – centrálna registratúra Trnava. Spomenúť môžeme aj archív Spolku sv. Vojtecha, ktorý odráža dlhodobú prácu tejto organizácie v oblasti uchovávaní kultúrneho dedičstva. Ako pozitívny príklad v oblasti prezentácie kultúrneho dedičstva môžeme spomenúť práve Štátny archív v Trnave, ktorý je veľmi aktívny v príprave náučno-popularizačných podujatí a výstav, či už vo vlastných kapacitách, alebo v spolupráci s inými organizáciami.

Knižný fond hmotného kultúrneho dedičstva na území mesta spravuje popri viacerých akademických knižniciach vysokých škôl najmä Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. Ide o najväčšiu verejnú knižnicu v kraji, ktorá okrem regionálneho pôsobenia plní aj funkciu mestskej knižnice.

Tradičná nehmotná ľudová kultúra má svoje zastúpenie predovšetkým v spádových obciach okolia Trnavy. Na území mesta boli a čiastočne stále pretrvávajú výročné zvyky ako chodenie s betlehemom, vianočné tradície a veľkonočné zvyky. Taktiež sa tu vyskytuje špecifický ľudový výtvarný prejav vyšívanie zlatou niťou. Nehmotné

kultúrne dedičstvo na území mesta ďalej prirodzene vyplýva zo špecifik mestskej kultúry. Jedná sa o stále živú tradíciu zborového spevu, jarmočnú kultúru, futbal ako spoločenský fenomén, ale aj spolkový život, náboženské aktivity, či prítomnosť akademických inštitúcií v meste. Opomenúť nemôžeme ani organovú hudbu, či novšiu kaviarensku kultúru s presahom na cestovný ruch. Dominancia baroka vo verejnom priestore Trnavy sa prejavuje aj pri umení vo verejnom priestore. Z tohto obdobia sa v Trnave, vrátane jej periférie, nachádza takmer 50 umeleckých diel. Takmer polovica z nich je v zlom stave. Ďalšiu významnú časť diel vo verejnom priestore tvoria diela z 20. a 21. storočia. Majú rozličnú kvalitu, pričom za najhodnotnejšie z nich možno považovať diela z medzivojnového obdobia vytvorené trnavským autorom Jánom Koniarkom. Väčšina z diel však vznikla v období od roku 1948 do roku 1989. Už krátko po revolúcii z nich našťastie boli odstránené symboly komunizmu. V nasledujúcom období sa Trnava vďaka obnove a znovuosadeniu mnohých pamiatok navrátila ku svojmu sakrálnemu charakteru, ktorý dodnes patrí k výraznej súčasti jej vizuálneho profilu. Celkovo bolo po roku 1900 umiestnených vo verejnom priestore Trnavy 90 diel. Ide prevažne o sochy, reliéfy a v niekoľkých prípadoch o mozaiky. V roku

2021 bola zriadená pozícia mestského kurátora, ktorá mala pokryť viaceré oblasti odbornej starostlivosti o diela vo verejnom priestore a ich obnovy vrátane prípravy koncepčných materiálov, prípravy súťaží na vznik nových diel vo verejnom priestore a podobne. Po necelých dvoch rokoch v apríli 2023 však táto pozícia zanikla. V súčasnosti Mestské kultúrne stredisko Zaži v Trnave a Mesto Trnava rátajú skôr s oslovaním kurátorov na jednotlivé projekty a aktivity, prípadne s nadviazaním užšej spolupráce s Galériou Jána Koniarka v Trnave. Pôjde sa teda cestou objednávania konkrétnych služieb a nie vytvárania samostatných kapacít v tejto oblasti.

Rovnako v roku 2021 začalo MsKS Zaži v Trnave pre Mesto Trnava realizovať vznik nových veľkoplošných nástenných malieb, muralov. Doteraz ich vzniklo už 14 vo všetkých častiach Trnavy. Ide o autorské diela prevažne mladých zahradníckych umelcov. V roku 2022 vytvorilo Zaži v Trnave web Galeriaulice.sk, ktorý prehľadne mapuje umenie vo verejnom priestore Trnavy bez ohľadu na dobu jeho vzniku. Nechýbajú fotografie, základné informácie o dielach a podrobne zachytená poloha diela.

→ Silné stránky

- ekonomická sila regiónu
- nižšie náklady na život v porovnaní s Bratislavou
- rozvinutá dopravná infraštruktúra a blízkosť medzinárodných letísk
- dobre rozvinutý kreatívny priemysel a nezávislá kultúrna scéna
- história mesta a pamiatky
- dynamický manažment kultúrnych inštitúcií
- rozvinutá infraštruktúra regionálnych kultúrnych inštitúcií
- vonkajší imidž mesta
- vysoká kvalita života
- rodinná atmosféra v meste

SWOT Analýza

→ Slabé stránky

- nedostatočné financovanie kultúrneho sektora
- nedostatočná kapacita základných umeleckých škôl
- nedostatočná výchova ku kultúre a umeniu na všetkých stupňoch škôl
- slabá participácia univerzít na živote mesta
- limitované skúsenosti kultúrnych aktérov s medzinárodnými projektami a partnerstvami
- chýbajúca medzisektorová spolupráca
- slabé sieťovanie kultúrnych inštitúcií
- nedostatočné zapojenie verejnosti do kultúrneho života
- slabá spolupráca s cirkvami
- chýbajúca koncepcia rozvoja kultúrneho turizmu a nedostatočné napojenie na dotknuté sektory

→ Príležitosti

- univerzity a vysoký počet študentov
- vysoký záujem o umelecké vzdelávanie
- komunitný rozvoj
- systematická spolupráca kultúrnych inštitúcií
- projekt Kreatívne centrum Trnava
- spolupráce s potenciálnymi partnermi v regióne
- blízkosť Bratislavy
- záujem súkromných firiem o služby kreatívneho priemyslu
- možnosť čerpania európskych zdrojov
- medzinárodný networking
- kultúrny turizmus

→ Ohrozenia

- oslabenie kultúrneho sektora dopadmi konsolidácie a neodbornými politickými zásahmi na úrovni vlády
- rastúce ceny energií a inflácia
- stagnácia alebo pokles externých finančných zdrojov pre kultúru a umenie
- strata záujmu politickej reprezentácie o rozvoj kultúry
- konzervatívne očakávania publika
- presýtenosť kultúrnej ponuky
- málo pracovných príležitostí pre absolventov vysokých škôl
- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily

Zapojenie verejnosti do tvorby stratégie

Okrem vlastnej analytickej práce, ktorej zhrnutie nájdete v predchádzajúcej kapitole, prebehol napriek pandémie COVIDu v roku 2020 participatívny proces, ktorým bola do plánovania kultúrnej politiky zapojená odborná i široká verejnosť. Tento proces sa uskutočnil v súvislosti s kandidatúrou Trnavy na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026, avšak jeho jednotlivé časti boli od začiatku koncipované tak, aby výstupy poslúžili aj ako podklady pre vypracovanie stratégie.

So širokou verejnosťou sme pracovali pomocou dotazníka, pri ktorom zber odpovedí prebiehal priamo v uliciach mesta, a to nielen v rámci jeho historického centra, ale aj exponovaných verejných priestorov na jednotlivých sídliskách a v mestských častiach. Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo 1000 občanov Trnavy vo veku 18 až 70 rokov. Zameraný bol na základné otázky ich videnia mesta z pohľadu jeho pozitívnych aj negatívnych stránok, ich celkového pocitu z Trnavy, ale aj konkrétnejšie otázky na navštevované podujatia. Už tento dotazník pracoval s tézou širšieho vnímania kultúry ako súčasť celkovej kvality života v meste.

Kultúrnu a umeleckú obec sme do tvorby stratégie zapojili vo forme štyroch facilitovaných workshopov, ktoré pre nás viedlo občianske združenie PDCS z Bratislavy. Uskutočnili sa počas septembra 2020. Zapojilo sa do nich 58 účastníkov (zo 144 pozvaných aktérov). Dohromady išlo o 18 hodín skupinovej práce a diskusií.

Stretnutí sa zúčastnili jednak predstavitelia zriaďovaných kultúrnych inštitúcií, ale aj nezávislých kultúrnych organizácií a jednotlivci — umelci i kultúrni manažéri. Účastníci artikulovali mnohé témy, potreby a riešenia, s ktorými pracujeme aj v tejto stratégii: novú koncertnú sálu, komunitné priestory mimo centra mesta, chýbajúce ateliéry a skúšobne, väčšiu spoluprácu medzi kultúrnymi aktérmi a koordináciu ich aktivít vrátane vzniku centrálneho propagačno-informačného portálu, rozvoj umeleckých aktivít vo verejnom priestore, potrebu budovania vlastných kapacít a zlepšenia práce s publikom.

V roku 2021 bol participatívny proces doplnený o dotazníkový prieskum komunitných potrieb v mestskej časti Modranka a na sídlisku Družba, ktorý prebiehal online. Tieto dve lokality boli vybrané ako pilotné pre vytváranie komunitných priestorov v rámci kultúrneho komunitného rozvoja, ktorý podrobne popisujeme v ďalšej kapitole. Do prieskumu sa zapojilo 536 obyvateľov Družby a 315 obyvateľov Modranky. Za vznik komunitného centra na Družbe sa v prieskume vyslovilo 94,4% opýtaných, v prípade Modranky to bolo až 98,7% respondentov. V oboch lokalitách je najväčší dopyt po aktivitách pre rodičov s malými deťmi, mládež a seniorov.

Záverečnou časťou participatívneho procesu bolo verejné prerokovanie stratégie pred jej záverečnou finalizáciou, na ktoré boli pozvaní kultúrni aktéri i široká verejnosť.

01 | Komunitný kultúrny rozvoj

→ Cieľ:

Vytvoriť správne podmienky na to, aby sa rôzne komunity a jednotlivci v nich mohli kreatívne prejavovať a mali dostatočný priestor na svoj rozvoj.

Komunitný kultúrny rozvoj je rozvojom kultúry cez lokálne komunity, ktoré dostanú príležitosti na to, aby vytvárali a prezentovali svoje vlastné kultúrne a umelecké aktivity. Chceme poskytnúť pomoc a podporu existujúcim komunitám a vytvoriť podmienky na to, aby prirodzene vznikali nové. Chceme, aby obyvatelia považovali kultúrne aktivity za svoje a mali slovo v tom, čo sa deje v ich mestskej časti.

Kultúru a komunitný rozvoj vnímame ako hlavné nástroje zvyšovania kvality života, budovania spoločenskej dôvery a sociálnej súdržnosti. Veríme, že to prinesie aj nové vnímanie verejného priestoru ako miesta pre zdieľanie a vzájomnú komunikáciu, za ktoré nesieme spoločnú zodpovednosť.

Ďalším dôležitým aspektom stratégie je to, že minimálne časť vytvorených nástrojov a prípadnej novej infraštruktúry podporí rozvoj komunitných aktivít aj mimo rámca kultúry a umenia.

→ Opatrenia

1. 1 Komunitný kultúrny program

Cieľom tohto opatrenia je priniesť komunitné aktivity do vopred určených lokalít mesta Trnava. Pôjde napr. o mestské časti Modranka a Kopánka, sídliská Linčianska, Družba a Prednádražie, či menšie lokality s marginalizovanými komunitami ako napr. Ulica Coburgova. Program bude realizovať Mestské kultúrne stredisko Zaži v Trnave v spolupráci s novou organizáciou zodpovednou za prácu s mládežou GentT. Dlhodobým cieľom je síce to, aby sa v jednotlivých lokalitách realizovali priamo ich obyvatelia, ale vnímame ako dôležité, tam určitý program priniesť aj z vonku a iniciovať tak lokálne dianie.

Infraštruktúrne a inštitucionálne zabezpečenie programu môže byť v každej lokalite iné.

Využiť sa môže:

- existujúca infraštruktúra vo vlastníctve mesta ako napr. KD Modranka a KD Kopánka, školské dvory, pobočky Knižnice Juraja Fándlyho a podobne,
- nová infraštruktúra v podobe samostatných komunitných centier (pilotný projekt na Družbe),
- spolupráca s už existujúcimi nezriaďovanými komunitnými organizáciami, ako napr. Centrum Koburgovo.

Podpora koordinátora a jeho tímu bude zároveň dôležitá aj pre miestnych obyvateľov pri rozbehu ich vlastných aktivít.

1. 2 Mapovanie komunit

Participatívna tvorba komunitnej mapy spojená s mapovaním potrieb a existujúcej infraštruktúry pre komunitný rozvoj. Výsledná mapa bude slúžiť nie len verejnej správe pre ďalšie plánovanie v rámci implementácie tejto stratégie, ale pomôže aj kultúrnym inštitúciám lepšie pracovať so špecifickými diváckymi skupinami.

1. 3 Mikrograntový program

Vytvorenie nízkoprahového programu pre podporu komunitných aktivít a neprofesionálneho umenia. Napriek názvu nepôjde priamo o poskytovanie dotácií. Pridelené financie ostanú v Zaži v Trnave, ktoré z nich uhradí konkrétne náklady pre jednotlivé podporené aktivity. Súčasťou podpory bude môcť byť aj bezodplatné poskytnutie vybraných priestorov, či technického vybavenia.

1. 4 Využitie dostupných mestských priestorov

V súčasnosti platné VZN o prenájme nebytových priestorov definuje nižšiu sadzbu nájomného pre športové, kultúrne a vzdelávacie účely, ale je potrebné vytvoriť aj súpis voľných mestských priestorov, ktoré by mohli byť prenajaté pre potreby komunitného života, kultúry a záujmovej činnosti. Ide aj o priestory vhodné na zriadenie ateliérov, hudobných skúšobní a podobne.

1. 5 Zapojenie kultúrnych inštitúcií a umelcov

Komunitný program vytvára príležitosti pre zapojenie kultúrnych inštitúcií na území mesta, ktoré by mohli v jednotlivých lokalitách, či komunitných centrách realizovať programy zamerané na oblasť ich pôsobnosti. Umelci by zasa mohli realizovať svoje vlastné krúžky a kurzy, čím si môžu vytvoriť ďalší zdroj príjmu.

1. 6 Tréningové programy

Tréningové programy pre dobrovoľníkov, brigádnikov a vysokoškolských študentov, ktorí budú pomáhať realizovať komunitný kultúrny program, zamerané na komunitnú prácu a komunikáciu s dôrazom na marginalizované skupiny obyvateľov.

02 | Podpora kultúrnej scény a kreatívneho priemyslu

→ Cieľ:

Vytvoriť kvalitné podmienky pre umeleckú tvorbu vrátane zázemia pre rôzne odvetvia kreatívneho priemyslu.

Trnava môže rozvoj lokálnej umeleckej a kultúrnej scény podporiť dvoma hlavnými spôsobmi. Rýchlym opatrením je úprava dotačnej schémy, ktorá prinesie priamu podporu individuálnej i kolektívnej umeleckej tvorby a lepšiu podporu celoročných aktivít nezriaďovaných organizácií. V stredno a dlhodobom horizonte je to potom rozvoj kultúrnej infraštruktúry (kapitola 3), ktorý môže mať obdobu výstavby novej, ale aj rekonštrukcie, či adaptácie a zmeny funkcie tej súčasnej. K dispozícii máme aj viacero podporných opatrení ako napr. sprístupnenie vhodných priestorov vo vlastníctve mesta na zriadenie ateliérov, štúdií a dielní.

Pre podporu kreatívneho priemyslu na území mesta je v súčasnosti kľúčový projekt Kreatívneho centra Trnava (KCT), ktoré bolo po rekonštrukcii budovy otvorené v decembri 2023. Okrem potrebných priestorov prináša aj podporu vo forme odborného vzdelávania a ďalších aktivít zameraných na rozvoj tzv. mäkkých zručností. Mesto Trnava tento projekt Trnavského samosprávneho kraja podporilo poskytnutím budovy na Hlavnej 17. KCT by sa však mohlo v spolupráci s TTSK stať priamo nástrojom kultúrnej politiky mesta v oblasti rozvoja kreatívneho priemyslu a zamestnanosti.

Dôležitá môže byť aj prierezová podpora naprieč opatreniami pre konkrétne umelécké a kreatívne odvetvia, ktoré majú práve v Trnave väčší potenciál ako napr. grafický dizajn a herný priemysel.

→ Opatrenia

2. 1 Rozvoj grantovej schémy

Dotačná podpora mesta sa v prípade kultúry doplní o podporu celoročnej činnosti s prísnejšími podmienkami (podrobnejšia žiadosť, väčšie spolufinancovanie) a samostatnú podporu umeleckej tvorby. Potrebné je zvážiť aj zavedenie odborného hodnotenia a podporu aktivít pre špecifické divácke skupiny, prípadne pre aktivity, ktoré pomáhajú naplniť túto stratégiu.

2. 2 Podpora umeleckých škôl

Rozvoj kapacít mestských základných umeleckých škôl, a to jednak v zmysle dostatočných priestorových a personálnych kapacít, ale aj celoživotného vzdelávania učiteľov a medzinárodnej spolupráce. Zvážiť spoluprácu s krajskými kultúrnymi inštitúciami, s mimovládnyimi neziskovými organizáciami a vysokými školami pri práci s mládežou. Primerane podporovať aj súkromné umelecké školy rôzneho stupňa a typu vrátane nových iniciatív, ktoré vhodne doplnia ponuku odborov v Trnave.

2. 3 Capacity building

Vzdelávacie a mentoringové programy zamerané na získavanie nových zručností pre aktérov z oblastí umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu. Cieľom bude najmä rozvoj práce s publikom, networking, zvyšovanie odolnosti a dlhodobej udržateľnosti, podpora environmentálnych opatrení a inovácií.

2. 4 Výskum publika a práca s dátami

Kvalifikovaný zber dát v oblasti diváckeho správania umožní kultúrnym inštitúciám v meste lepšie prispôbiť svoju programovú skladbu preferenciám a potrebám rôznych cieľových skupín. Kvantitatívny dotazníkový prieskum by mal byť doplnený fokusovými skupinami a štúdiou ekonomických dopadov kultúry v Trnave. Následne je potrebné zvážiť vhodné spôsoby dlhodobej kontinuálnej práce s dátami a ich využitia v dennej praxi a pri tvorbe rozhodnutí na úrovni kultúrnej politiky.

2. 5 Priestory pre kreatívny priemysel

V rámci mestského majetku urobiť súpis priestorov vhodných pre kreatívny priemysel. Môže ísť rovnako ako v opatrení 1.4 o ateliéry, ale aj o kancelárske priestory. Prenajímané môžu byť za štandardné ceny, ale bolo by vhodné zvážiť výhodnejšie podmienky pre mladých podnikateľov. Výhodou môže byť aj koncentrácia takýchto nájomcov do jednej, či niekoľkých blízkych budov.

2. 6 Lepšia dostupnosť informácií o kultúrnych podujatiach

Zverejnenie informácií o aktuálnej ponuke pre všetkých záujemcov vrátane návštevníkov mesta na jednom mieste v online podobe. V prípade včasného zverejňovania to môže pomôcť aj koordinácii podujatí a jednotlivých kultúrnych aktérov.

2. 7 Kreatívna administratíva

Capacity building programy určené najmä pre úradníkov, manažérov a lídrov lokálnej verejnej správy a samosprávy pre lepšie porozumenie potrebám kultúry a kreatívneho sektora a príležitostí, ktoré ponúka spolupráca s ním pre rozvoj mesta a regiónu napr. v oblasti inovácií. Realizované bude aj prakticky orientované vzdelávanie, napr. v oblasti bezpečnosti kultúrnych podujatí.

03 | Kultúrna infraštruktúra

→ Ciel':

Dobudovanie a adaptácia/rekonštrukcia kultúrnej infraštruktúry s ohľadom na podporu lokálnej scény a rozvoj publika.

Opatrenia v bode 3 Kultúrna infraštruktúra priamo nadväzujú na opatrenia v predchádzajúcej časti stratégie. Ide však o investičné akcie, ktoré sa prejavujú v strednodobom a dlhodobom horizonte. Najdôležitejšou z nich je rekonštrukcia, resp. zásadná premena kina Hviezda na multifunkčné kultúrne centrum. Dôležitým krokom bude aj rekonštrukcia národnej kultúrnej pamiatky Pracháreň, v ktorej vznikne primárne detské divadlo, ale aj zázemie pre Divadlo Jána Palárika. Táto investičná akcia má potenciál výrazne zhodnotiť aj príľahlý verejný priestor v absolútnom historickom centre mesta. Úplne novým priestorom bude komunitné centrum Pyžamo, ktorý nadväzuje na ciele v oblasti komunitného kultúrneho rozvoja. Potrebne sú aj rozsahom menšie investície do ďalšej už existujúcej infraštruktúry, ktoré však umožnia jej lepšiu adaptáciu na súčasné potreby a očakávania.

→ Opatrenia

3. 1 Transformácia kina Hviezda

Prestavba mestského kina Hviezda na multifunkčné kultúrne centrum, ktorému bude dominovať koncertná sála pre minimálne 500 sediacich alebo 800 stojacich divákov. Tú doplnia aj ďalšie funkcie — kaviareň, výstavné priestory a administratívne zázemie. Návrh kultúrneho centra vzišiel z dvojkovej architektonickej súťaže, ktorá bola ukončená v máji 2022.

3. 2 Rekonštrukcia Prachárne a vznik mestského divadla

Národná kultúrna pamiatka Pracháreň, postavená na prelome 15. a 16. storočia, prejde rekonštrukciou, po ktorej sa aj výrazne zmení jej funkcia — v zadnej časti budovy vznikne priestor pre samostatné detské divadlo a aj nové zázemie pre Divadlo Jána Palárika v podobe dielni a skúšobne. V parteri a v pivnici ostanú zachované gastroprevádzky. Hlavnou prevádzkou v Prachárni po rekonštrukcii bude nové mestské divadlo so zameraním na detského diváka, ktoré bude fungovať ako súčasť Zaži v Trnave.

3. 3 Vybudovanie festivalového areálu

Prírodný rekreačný areál pre rodiny EKO Park Dolina vyrastie v dotyku s novým Národným streleckým centrom, ktoré sa bude nachádzať v smere na obec Buchany. Väčšiu časť jeho územia budú tvoriť trvalé trávnaté plochy a ďalšia zeleň. Prinesie však aj potrebné infraštruktúrne zázemie pre organizovanie festivalov — kompletne inžinierske siete, prístupovú cestu a parkovisko.

3. 4 Rekonštrukcia Kultúrneho domu Kopánka

V prípade tejto stavby dokončenej v roku 1976 ide o komplexnú rekonštrukciu a modernizáciu, ktorá zachová všetky súčasné funkcie v jej priestoroch a rozšíri ich o nové. Na dosiahnutie týchto cieľov je nevyhnutné znížiť energetickú náročnosť budovy zateplením a vzduchotechnikou. Hlavná sála by tak mohla i naďalej slúžiť tanečným klubom, v podzemných priestoroch sa zachová činnosť ochotníckeho divadla DISK a využívať priestory bude naďalej aj miestny klub seniorov. Multifunkčná kultúrna sála bude mať vďaka zlepšenej akustike a novému javisku širšie využitie na kultúrne podujatia, skúšky, nahrávanie veľkých telies, zborov, na komunitné, voľnočasové, umelecké a pohybové aktivity. Významné zastúpenie v objekte má tzv. Hudobné fitko pozostávajúce v súčasnosti z 2 zdieľaných skúšobní a priestoru pre produkciu hudby.

3. 5 Vybudovanie komunitného priestoru Pyžamo

Na sídlisku Hlboká (Družba) sa plánuje v nadväznosti na opatrenie 1.1 Komunitný program vybudovať nové komunitný priestor a to na mieste bývalej a svojím spôsobom kultovej krčmy Pyžamo pri športovom areáli Lokomotíva. Pôjde pravdepodobne o kontajnerovú stavbu, ktorej výsledná podoba a dispozícia sa určí na základe lokálneho programu vychádzajúceho z potrieb komunitného programu, ale aj na základe výsledkov dotazníkového prieskumu (pozri. str. 7).

3. 6 Investície do mestského amfiteátra

Mestský amfiteáter bol do súčasnej podoby s kapacitou 1428 miest zrekonštruovaný v roku 2006. Avšak v projekte a pri samotnej rekonštrukcii boli spravené viaceré chyby, ktoré sa dlhodobo neriešili. Opravené už boli napr. detské ihrisko, nástupné schody na pódium, zlepšilo sa zabezpečenie strechy pred vysokým nárazovým vetrom, či zrealizovalo sa vyspádovanie pódia. Vykonalo sa aj den-

drologické ošetrovanie všetkých stromov v areáli amfiteátra. Pripravuje sa výmena sedenia pre zlepšenie komfortu návštevníkov, sprístupnenie celého priestoru areálu verejnosti aj mimo podujatí a rozvoj komunitných aktivít v priestoroch kaviarne a jej okolí.

3. 7 Rekonštrukcia Emmerovej vily

Pôvodný záhradný letohrádok z konca 18. storočia slúžil v druhej polovici 20. storočia ako pioniersky dom, po roku 1989 ako priestory Centra voľného času. Po rekonštrukcii, ktorá je vzhľadom na zlý technický stav nevyhnutná, sa zníži energetická náročnosť budovy a zároveň sa prispeje k ochrane kultúrneho dedičstva. Zrealizovanie projektu bude mať pozitívny a dlhodobý prínos najmä z kultúrno-spoločenského hľadiska a rozvoja potenciálu kultúrnych aktivít v meste. Obnovou významnej, avšak v súčasnosti nevyužívanej, národnej kultúrnej pamiatky Emmerova vila, sa naplno zvýši potenciál jej využitia v oblasti kultúry, historického a vzhľadom na zasadenie do obnoveného Ružového parku aj prírodného dedičstva.

3. 8 Verejný priestor pri KD Modranka

V rámci projektu Mestské zásahy 2016 vznikol projektový zámer na revitalizáciu záhrady pri Kultúrnom dome v Modranke. Medzičasom bol projekt dopracovaný a je pripravený na realizáciu. Pôjde o vznik prvého uceleného verejného priestoru v mestskej časti Modranka, ktorý nahradí chýbajúce námestie. Pôjde o úpravu priestoru pred Domom kultúry a jeho dvora. Vďaka investícii získa objekt aj bezbariérový prístup. Vo dvore pribudne pódium pre verejné podujatia.

04 | Umenie vo verejnom priestore

→ Cieľ:

Zvyšovanie vizuálnej kvality verejného priestoru Trnavy vrátane ochrany a rozvoja umeleckých hodnôt.

Opatrenia v tejto kapitole sa koncentrujú na zavedenie dlhodobej a systematickej práce s umením vo verejnom priestore. Týka sa to najmä už existujúcich diel, ktoré vznikali v Trnave posledných 600 rokov. Jednotlivé diela si tak vyžadujú individuálny prístup, ale aj prácu v širšom kontexte verejného priestoru, v ktorom sa nachádzajú. Zameriavame sa primárne na prácu so sochárskymi dielami. Tie tvoria dominantnú časť umenia vo verejnom priestore, ale potrebujú aj primeranú starostlivosť a v mnohých prípadoch investície do ich reštaurovania. Zároveň chceme vytvoriť adekvátne podmienky na umiestnenie nových diel súčasných autorov do verejného priestoru, vrátane diel lokálnych trnavských umelcov.

Ústredným opatrením je vznik koncepčného dokumentu obnovy umeleckých diel vo verejnom priestore a to s cieľom ich postupnej obnovy do roku 2030. Na tento dokument nadviaže Koncepcia starostlivosti o verejný priestor, ktorá zdefiniuje aj zásady určujúce formy a obsahy diel umiestnených vo verejnom priestore mesta. Dôraz bude pritom kladený na demokratický, sekulárny a odborný prístup k riešeniu nových diel a to aj v spolupráci so súkromnými investormi.

→ Opatrenia

4. 1 Koncepcia starostlivosti o verejný priestor

Dokument prinesie zásady pre pracovníkov OÚRaK pri riešení otázok verejného priestoru. Bude taktiež východiskom pri posudzovaní vstupov súkromných investorov do verejného priestoru. Obsiahne zásady pre starostlivosť a obnovu existujúceho umenia vo verejnom priestore ako celku a zároveň zásady pre nové projekty.

4. 2 Koncepcia obnovy umenia vo verejnom priestore

V nadväznosti na prvú koncepciu, táto sa zaoberá konkrétnymi postupmi obnovy jednotlivých diel vo verejnom priestore (reštaurovanie, ošetrovanie, sanácia, premiestnenie, ...). Určuje zároveň priority ich obnovy na najbližších päť rokov s výhľadom do roku 2030. Cieľom je zaviesť kontinuálnu starostlivosť o všetky diela, ktoré ju potrebujú.

4. 3 Pasportizácia diel vo verejnom priestore

Dôkladné zmapovanie jednotlivých diel a vyhodnotenie ich stavu na celom území mesta Trnava poslúži ako základný súbor dát pre určenie hodnoty daných diel a návrhu ich obnovy. Umožní aj lepšiu prácu s kontextom diela v rámci priestoru, v ktorom sa nachádza. Prebiehať bude na pravidelnej báze. Verejným výstupom pasportizácie je webová aplikácia Galéria ulica, ktorá sprístupňuje záujemcom základné informácie a polohu jednotlivých diel.

4. 4 Obnova existujúcich sôch v majetku mesta

Nie všetky diela vo verejnom priestore sú v majetku mesta. Z nich však 22 potrebuje kompletnú obnovu, ide prevažne o sochárske diela. Ďalších 42, vrátane reliéfov a mozaík, potrebuje zlepšiť stav menšími alebo vyslovene drobnými zásahmi, čím predĺži ich životnosť.

4. 5 Umiestnenie nových sôch vo verejnom priestore

Pôjde o výsledok samostatných otvorených súťaží, prípadne projektov v rámci väčších investičných akcií mesta, ako napr. obnova vnútroblokov. Okrem nich pribudnú aj ďalšie menšie realizácie.

05 | Kultúrne dedičstvo

→ Cieľ:

Ochrana a zveľadovanie kultúrneho dedičstva vrátane jeho sprístupňovania verejnosti a návštevníkom mesta súčasnou, atraktívnou formou.

Práca Mesta Trnava v oblasti kultúrneho dedičstva sa bude prirodzene zameriavať na nehnuteľné kultúrne dedičstvo, ktoré je v majetku mesta. Okrem komplexnej obnovy mestského opevnenia, ku ktorej už je odborníkmi vypracovaná štúdia, ide o tri lokality s dlhodobou naplánovanými investičnými akciami. Všetky sú už v pokročilom štádiu príprav vrátane hotových projektových dokumentácií, či v niektorých prípadoch aj vydaným stavebným povolením. Realizovať by sa tak mohli v prípade dostatku finančných prostriedkov v najbližších rokoch.

Tieto štyri opatrenia – investičné akcie by následne mohli predstavovať dôležitý impulz pre rozvoj cestovného ruchu, keďže Trnave umožnia lepšie pracovať s jej kultúrnym a historickým dedičstvom a vytvoria atraktívnu ponuku pre návštevníkov mesta.

→ Opatrenia

5. 1 Komplexná obnova mestského opevnenia

Doterajšia obnova ranno-stredovekého opevnenia Trnavy sa zameriavala prevažne na technicko-stavebný stav jednotlivých objektov a len výnimočne prinášala pridanú hodnotu v podobe ich atraktívnejšej prezentácie, či iného zapojenia do života mesta. Budúca obnova pripravovaná v spolupráci s Katedrou UNESCO pre obnovu architektonického dedičstva Stavebnej fakulty STU v Bratislave prinesie architektonické riešenie jednotlivých objektov tak, aby sa umožnilo ich intenzívnejšie využitie. Už hotová dokumentácia prináša jasne zadefinované metódy obnovy jednotlivých objektov a variantné návrhy ich prezentácie.

5. 2 Parčík pri Synagóge

Nový verejný priestor sa bude nachádzať v historickom centre Trnavy v dotyku s tromi historickými objektmi, ktoré sú alebo budú využívané na kultúrne účely. Ide o Dom hudby M. Š. Trnavského Stephaneum, v ktorom sa uvažuje nad zriadením cirkevného múzea a najmä o Synagógu – centrum súčasného umenia. Parčík sám však prinesie prezentáciu archeologických nálezov – unikátneho pivničného priestoru a vo forme vyvýšených obvodových múrov aj prezentáciu pôvodnej stavby na danej parcele.

5. 3 Rekonštrukcia a sprístupnenie karnera

Revitalizácia jednej z najdôležitejších archeologických lokalít v meste, okolia Baziliky sv. Mikuláša, prinesie rekonštrukciu a trvalé sprístupnenie vzácnnej románskej pamiatky – kostnice (karnera) pravdepodobne až z 11. storočia. Dnes je karner chránený len dočasným prestrešením. Po novom bude uzavretý betónovou doskou a sprístupnený schodiskom.

5. 4 Revitalizácia parku pri Kalvárii

Obnova parku pri trnavskej Kalvárii prinesie aj obnovu historického vstupu na cintorín a náznakovú rekonštrukciu zaniknutého lazaretu vo forme obvodových múrov výšky 60 cm, ale pravdepodobne aj s ďalším náznakovým riešením celého objektu, čo by mohlo priniesť do tohto územia nové funkcie. Obnovy sa dočká aj samotná Kalvária.

5. 5 Zapojenie kultúrneho dedičstva a kultúrnych aktérov do cestovného ruchu

Formou okrúhlych stolov a spoločných workshopov vytvoríme podmienky pre nadväzovanie užších vzťahov a spoluprácu medzi aktérmi z kultúry a cestovného ruchu. Môže ísť aj o tvorbu spoločných produktov cestovného ruchu, marketingových kampaní a využívanie rôznych domácich a európskych dotačných programov, ktoré prepájajú tieto oblasti. Dôležitým v tomto smere je vznik nového dotačného programu pre cestovných ruch v rámci Ministerstva cestovného ruchu a športu v roku 2025.

Financovanie

Financovanie jednotlivých opatrení nebude prebiehať výlučne zo zdrojov mestského rozpočtu. Na väčšinu opatrení bude možné využiť viacero domácich aj európskych dotačných programov. V prípade opatrení hradených z bežných výdavkov to budú napr. Fond na podporu umenia, dotačné schémy Trnavského samosprávneho kraja, International Visegrad Fund alebo Erasmus+. Žiadateľom týchto dotácií nemusí byť výlučne mesto, resp. príspevková organizácia Zaži v Trnave, ale aj ďalšie zapojené organizácie. Kapitálové výdavky môžu byť pokryté dotáciami z Programu Slovensko (kohézny fond EÚ) či z programov Interreg.

Vybrané opatrenia môžu byť realizované aj alternatívnymi spôsobmi. Napr. výskum publika sa môže zafinancovať tak, že kultúrne inštitúcie so záujmom o kompletne výsledky výskumu sa na jeho realizáciu zložia.

Indikatívny harmonogram

Opatrenie	Indikátor	Cieľová hodnota	Obdobie	Zodpovedná inštitúcia	Odhadované náklady bežné	Odhadované náklady kapitálové
1.1 Kultúrny komunitný program	počet komunitných podujatí	komunitné priestory v každej mestskej časti	od roku 2026	Zaži v Trnave, GenT	5 000 €/rok	
1.2 Mapovanie komunit	mapa	1	2026	Zaži v Trnave, GenT	10 000	
1.3 Mikrograntový program	počet výziev	8	od roku 2026	Zaži v Trnave, GenT	5 000 €/rok	
1.4 Využitie dostupných mestských priestorov	vytvorenie zoznamu	zlepšiť dostupnosť	od roku 2026	Steffe, Zaži v Trnave	0 €	
1.5 Zapojenie kultúrnych inštitúcií a umelcov	počet spoluprác	12	od roku 2026	Zaži v Trnave	5 000 €	
1.6 Tréningové programy	počet workshopov	18	2026 – 2028	Zaži v Trnave	3 000 €/rok	
2.1 Rozvoj grantovej schémy	nové podprogramy	3	od roku 2026	Zaži v Trnave	20 000 €/rok	
2.2 Podpora umeleckých škôl	počet spoluprác	6	2025 – 2030	Mesto Trnava		
2.3 Capacity building	počet programov	8	2026 – 2030	Zaži v Trnave, KCT, Malý Berlín	5 000 €/rok	
2.4 Výskum publika a práca s dátami	počet výskumov	2	2025, 2030	Zaži v Trnave	40 000 €/výskum	
2.5 Priestory pre kreatívny priemysel	počet ponúknutých priestorov	10	2026 – 2030	Zaži v Trnave	0 €	
2.6 Lepšia dostupnosť informácií o kultúrnych podujatiach	vytvorenie platformy	1	2027	OOCR Trnava Tourism, Mesto Trnava, Mesto Trnava	0 €	
2.7 Kreatívna administratíva	počet workshopov	10	2026	Zaži v Trnave, Mesto Trnava	5 000 €	
3.1 Transformácia kina Hviezda	projektová dokumentácia	1	2026	Mesto Trnava, Zaži v Trnave		438 000 €
3.2 Rekonštrukcia Prachárne a vznik mestského divadla	výbudovanie a prevádzka mestského divadla	2	2026	Mesto Trnava, Zaži v Trnave, Divadlo Jána Palárika, TTSK	500 000 €/rok	4 500 000 €

Opatrenie

Indikátor	Cieľová hodnota	Obdobie	Zodpovedná inštitúcia	Odhadované náklady bežné	Odhadované náklady kapitálové
3.4 Rekonštrukcia Kultúrneho domu Kopánka	1	2025–2030	Mesto Trnava, Zaji v Trnave		1 500 000 €
3.5 Vybudovanie komunitného priestoru Pyžamo	1	2026	Mesto Trnava		75 000 €
3.6 Investície do mestského amfiteátra	1	2025 – 2030	Zaji v Trnave		50 000 €
3.7 Rekonštrukcia Emmerovej vily	1	2025	Mesto Trnava		2 766 120 €
3.8 Verejný priestor pri KD Modranka	1	2025 – 2026	Zaji v Trnave, Mesto Trnava		250 000 €
4.1 Koncepcia starostlivosti o verejný priestor	1	2025	Zaji v Trnave, Mesto Trnava, Galéria Jána Koniarka	9 000 €	
4.2 Koncepcia obnovy umenia vo verejnom priestore	1	2026	Zaji v Trnave, Galéria Jána Koniarka	6 000 €	
4.3 Pasportizácia diel vo verejnom priestore	200	2025 – 2030	Zaji v Trnave	1000 € /rok	
4.4 Obnova existujúcich sôch v majetku mesta	22	2025 – 2030	Zaji v Trnave	80 000 € /rok	
4.5 Umiestnenie nových sôch vo verejnom priestore		2025 – 2030	Zaji v Trnave, Mesto Trnava, Galéria Jána Koniarka	?	
5.1 Komplexná obnova mestského opevnenia	1		Mesto Trnava		
5.2 Parčík pri Synagóge	1	do 2030	Mesto Trnava		
5.3 Rekonštrukcia a sprístupnenie karnera	1	do 2030	Mesto Trnava, Trnava tourism		1 604 000 €
5.4 Revitalizácia parku pri Kalvárii	1	do 2030	Mesto Trnava		3 537 700 €
5.5 Zapojenie kultúrneho dedičstva a kultúrnych aktérov do cestovného ruchu	10	do 2030	Mesto Trnava, Trnava tourism, RKC, Zaji v Trnave		

